

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 1/8

FACULTATEA DE MEDICINĂ

PROGRAMUL DE STUDII 0912.1 MEDICINĂ

CATEDRA DE MANAGEMENT ȘI PSIHLOGIE

APROBATĂ

la ședința Comisiei de asigurare a calității și
evaluării curriculare, Facultatea de Medicină

Proces verbal Nr.____ din _____

Președinte, dr. hab. șt. med., conf. univ.

Suman Serghei _____

APROBATĂ

la ședința Consiliului Facultății de
Medicină 1

Proces verbal Nr.____ din _____

Decanul Facultății, dr. șt. med., conf.univ.

Plăcintă Gheorghe _____

APROBATĂ

la ședința Catedrei de Management și Psihologie

Proces verbal Nr.11 din 14.02.2018

Șef catedră, dr. șt. med., prof. univ.,

Spinei Larisa _____

CURRICULUM

DISCIPLINA PSIHLOGIA COMPORTAMENTULUI UMAN

Studii integrate

Tipul cursului: **Disciplină la libera alegere**

Chișinău, 2018

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 2/8

I. PRELIMINARI

- **Prezentarea generală a disciplinei: locul și rolul disciplinei în formarea competențelor specifice ale programului de formare profesională / specialității**

Cursul *Psihologia comportamentului uman* este reprezentat printr-un șir de teme scopul cărora este să ofere cunoștințe studenților despre psihologia conduitei și relațiilor umane în diada ”medic – pacient”. La fel, de a furniza studenților informații despre capacitatea de înțelegere a comportamentului uman și formarea a unor abilități de relaționare constructivă.

Relația cu pacientul presupune în primul rând abilitatea de înțelegere reciprocă, capacitatea de a empatiza, interacțiunea psihoemoțională dintre medic și pacient, o rezonanță cu pacientul, iar baza teoretică pentru aceste abilități este dezvoltarea la studenți a interesului pentru cursul dat; la fel - a unei conduite oportune și relevante în cadrul temelor cursului.

O componentă importantă a activității profesionale este relația medicului cu pacientul și calitatea acesteia. Este situația, în care medicul trebuie să dea dovadă de o bună pregătire de specialitate asociată cu mult tact, răbdare, bunăvoință, delicatețe, respect, sinceritate, etc. Prin urmare, posedarea abilităților de înțelegere a comportamentului uman este neapărat necesară pentru un specialist în devenire.

Drept răspuns solicitărilor profesiei medicale, cursul propune o tematică relevantă despre fundamentele științifice ale domeniului, cât și anumite strategii de dezvoltare sau modificare comportamentală menite să adapteze conduita profesională a medicilor la solicitările de context.

Cursul *Psihologia comportamentului uman* are menirea să ajute viitorii specialiști să cunoască aspectul psihologic al profesiei medicale, precum și să-și dezvolte abilitățile de conduită constructivă în context profesional cât și personal.

Misiunea curriculumului (scopul) în formarea profesională

De a oferi studenților cunoștințe privind conceptele psihologiei *comportamentului uman*, precum și dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă necesare în cadrul relației doctor - pacient, care sunt stipulate în cerințele sistemului de sănătate în vigoare.

- **Limbile de predare a disciplinei:** română, rusă, engleza.
- **Beneficiari:** studenții anului II, sem 3, Facultatea Medicină 1.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Disciplină la libera alegere		
Denumirea disciplinei	<i>Psihologia comportamentului uman</i>		
Responsabil (i) de disciplină	dr. în psihologie, conf. univ., Iu. Fornea-Stecailov		
Anul	II	Semestrul	3
Numărul de ore total, inclusiv: 60			
Curs	10	Lucrări practice/ de laborator	12
Seminarii	13	Lucrul individual	25
Forma de evaluare	CD	Numărul de credite	2

III. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

La finele studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- **la nivel de cunoaștere și înțelegere:**
  - să delimiteze fundamentele conceptuale ale psihologiei comportamentului uman;
  - să identifice comportamentele profesionale constructive;
  - să cunoască metode de evaluare a comportamentului cu personalul medical și cu pacienții;
  - să înțeleagă factorii ce condiționează comportamentele dificile;

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 3/8

- să elucideze strategii de optimizare a relațiilor medic-pacient.
- **la nivel de aplicare:**
  - să utilizeze cunoștințele teoretice în practica profesională și socială;
  - să aplice strategii de comportament adecvat cu persoanele dificile;
  - să folosească metode de susținere psihologică și consiliere în activitatea profesională;
  - să recunoască modificările comportamentale induse de boală;
  - să evalueze factorii determinanți ai comportamentului ”sănătos” și să contribuie la formarea lui;
  - să manifeste empatie, respect, bunăvoință în activitatea medicală;
  - să manifeste comportament asertiv în relație cu pacienții și cu personalul medical.
- **la nivel de integrare:**
  - să aprofundeze cunoștințele psihologice obținute în contextul viitoarei profesiuni;
  - să promoveze diverse modalități de consiliere a diferitor tipuri de pacienți;
  - să formuleze decizii optime în acordarea ajutorului pacienților în situații critice;
  - să dezvolte abilități de comportament asertiv;
  - să identifice principalele modificări de comportament ce pot apărea în relația cu personalul medical și cu pacienții;
  - să utilizeze și să integreze diverse strategii de schimbare și modificare a comportamentelor non-asertive ale personalului medical și pacienților.

IV. CONDIȚIONĂRI ȘI EXIGENȚE PREALABILE

Studentul anului II necesită următoarele:

- cunoașterea limbii de predare;
- competențe confirmate în științe la nivelul liceal (educația civică, psihologie);
- competențe digitale (utilizarea internetului, procesarea documentelor, tabelelor electronice și prezentărilor);
- abilitatea de comunicare, de lucru în echipă, de simulare a diverselor roluri determinate de subiectele discutate la lecțiile practice și la seminarii;
- calități – toleranță la frustrare, altruism, compasiune, empatie, sinceritate, abilitatea de a auzi și a asculta pe alții.

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Cursuri (prelegeri), lecții practice, seminare

Nr.	Tema	Curs	Lucrări practice, seminare	Lucru individ.
1.	Psihologia comportamentului uman. Delimitarea domeniului. Comportamentul – element de bază a activității umane. Particularitățile comportamentului uman. Constantele comportamentului. Mijloace de investigare a comportamentului.	2	2	2
2.	Teorii cognitive și psihosociale care explică comportamentul uman. Teoria autoprozentării. Teoria neputinței învățate. Teoria disonanței cognitive. Teoria atribuirii. Teorii ale manipulării.	-	2	2

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 4/8

3.	Comportament și convingeri. Influențe reciproce. Modul în care convingerile ne influențează conduita. Studierea convingerilor ce influențează modificarea comportamentului. Convingeri raționale și iraționale, ce determină comportamentul uman.	2	2	2
4.	Relația personalitate - comportament. Tipuri constituționale și clinice ale personalității. Temperament. Caracter. Tipuri psihocomportamentale (A, C, D) cu implicații în patogeneză.	-	2	2
5.	Comportamentul persoanelor dificile. Caracteristica comportamentelor dificile. Interacțiunea cu persoanele ce manifestă comportamente dificile. Modalități de ameliorare a relației medic-pacient.	-	2	2
6.	Tulburări de personalitate și implicații ale acestora în relația medic-pacient. Caracteristica tulburărilor de personalitate și strategii de comportament specific. Comportamentul normal și comportamentul patologic.	2	4	4
7.	Comportament asertiv și agresiv. Asertivitatea – comportament social dezirabil. Caracteristici psihologice și sociale ale comportamentului pasiv, asertiv și agresiv. Particularități de evaluare a comportamentului. Conștiința modificată și influența ei în determinarea comportamentului agresiv.	2	4	4
8.	Comportamentul social. Stadiile de dezvoltare a grupurilor: formare, răbufnire, normare, funcționare, destrămare. Comportamente specifice fiecărui stadiu de dezvoltare a grupurilor. Comportamentul în grupuri.	2	2	2
9.	Comportamente nocive pentru sănătate. Modele teoretice privind atitudinile față de boală și tratament. Modificări comportamentale induse de boală. Vulnerabilitatea psihică și somatică la stres. Modificări comportamentale în cadrul stresului psihic.	-	2	2
10.	Formarea comportamentului "sănătos". Factori de risc pentru sănătate. Etapele pentru schimbarea comportamentală. Evaluarea comportamentului pentru schimbare. Modalități de influențare a comportamentului. Elemente de psihoigienă, psihoprofilactică și psihoterapie.	-	3	3
Total:		10	25	25

VI. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Obiective	Unități de conținut
Tema (capitolul) 1. Psihologia comportamentului uman. Delimitarea domeniului.	
<ul style="list-style-type: none"> să definească conceptele fundamentale ale comportamentului uman. să demonstreze abilități de analiză și sistematizare a	Comportamentul – element de bază a activității umane. Particularitățile comportamentului uman.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 5/8

Obiective	Unități de conținut
<p>particularităților comportamentului uman.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să aplice criteriile de diferențiere a comportamentelor preponderent înnăscute și comportamentelor preponderent învățate. • să integreze în viața cotidiană cunoștințele despre psihologia comportamentului uman.	<p>Constantele comportamentului. Mijloace de investigare a comportamentului.</p>
Tema (capitolul) 2. Teorii cognitive și psihosociale care explică comportamentul uman.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească principalele teorii de comportament. • să demonstreze abilități de analiză a limbajului corpului. • să aplice cunoștințele dobândite pentru înțelegerea cauzalității comportamentelor. • să integreze cunoștințele despre comportamentul individului în activitatea profesională.	<p>Teorii cognitive și psihosociale care explică comportamentul uman: Teoria autoprezentării. Teoria neputinței învățate. Teoria disonanței cognitive. Teoria atribuirii. Teorii ale manipulării.</p>
Tema (capitolul) 3. Comportament și convingeri. Influențe reciproce.	
<ul style="list-style-type: none"> • să cunoască modul în care convingerile ne influențează comportamentul în relația ”medic - pacient”. • să demonstreze capacitatea de explicare a cauzelor psihosociale a conduitei pacienților. • să aplice cunoștințele dobândite pentru optimizarea actului terapeutic.	<p>Modul în care convingerile ne influențează conduita. Studiarea convingerilor ce influențează modificarea comportamentului.</p>
Tema (capitolul) 4. Relația personalitate - comportament.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească temperamentele: coleric, sangvinic, flegmatic, melancolic. • să diferențieze temperamentul de caracter. • să demonstreze abilități de evaluare constituțională a personalității pacientului. • să aplice strategii de conduită adaptată tipului de personalitate a pacientului.	<p>Tipuri constituționale și clinice ale personalității. Temperament. Caracter. Tipuri psihocomportamentale (A, C, D) cu implicații în patogeneza.</p>
Tema (capitolul) 5. Comportamentul persoanelor dificile.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească principalele strategii de influență în relația cu pacienții. • să demonstreze abilități de comunicare și relaționare cu diferite tipuri de pacienți. • să integreze cunoștințele despre procesul de comunicare umană și să le aplice în practica medicală.	<p>Influentare sociala, persuasiune, manipulare. Jocul de rol în identificarea și înlăturarea obstacolelor comunicării interpersonale.</p>
Tema (capitolul) 6. Tulburări de personalitate și implicații ale acestora în relația medic-pacient.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească principalele tulburări de personalitate. • să demonstreze abilități de discriminare a comportamentului normal versus comportament patologic. • să aplice strategii de conduită specifică pentru pacienții cu tulburări de personalitate.	<p>Caracteristica tulburărilor de personalitate și strategii specifice de comportament. Comportamentul normal și comportamentul patologic.</p>
Tema (capitolul) 7. Comportament asertiv și agresiv.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească comportamentul pasiv, asertiv și agresiv. • să demonstreze abilități de convingere nonviolentă. • să aplice cunoștințele achiziționate în formularea unui discurs convingător. • să manifeste un comportament asertiv în situațiile problematice cu pacienții.	<p>Asertivitatea – comportament social dezirabil. Caracteristici psihologice și sociale ale comportamentului pasiv, asertiv și agresiv. Particularități de evaluare a comportamentelor umane.</p>
Tema (capitolul) 8. Comportamentul social. Comportament de grup.	

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 6/8

Obiective	Unități de conținut
<ul style="list-style-type: none"> • să definească comportamentul social și să evidențieze particularitățile conduitei în grup. • să demonstreze abilități de recunoaștere a comportamentului potrivit fiecărui stadiu de dezvoltare a grupului. • să aplice cunoștințele dobândite pentru explicarea unor comportamente în colectivul de muncă.	Stadiile de dezvoltare a grupurilor: formare, răbufnire, normare, funcționare, destrămare. Comportamente specifice fiecărui stadiu de dezvoltare a grupurilor. Comportamentul în grupuri.
Tema (capitolul) 9. Comportamente nocive pentru sănătate.	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească modificările de atitudine și de comportament generate de boală. • să cunoască factorii ce pot induce stresul la pacienți. • să demonstreze abilități de analiză a comportamentelor nocive pentru sănătate. • să aplice cunoștințele dobândite pentru reducerea nivelului de vulnerabilitate psihică și somatică la stres. • să integreze cunoștințele despre comportamentele nocive în demersul personal de gestionare a stresului.	Modele teoretice privind atitudinile față de boală și tratament. Modificări comportamentale induse de boală. Vulnerabilitatea psihică și somatică la stres. Modificări comportamentale în cadrul stresului psihic.
Tema (capitolul) 10. Formarea comportamentului "sănătos".	
<ul style="list-style-type: none"> • să definească principalii factori de risc pentru sănătate. • să cunoască etapele de schimbare a comportamentului și să găsească strategii de comunicare specifice. • să aplice cunoștințele dobândite pentru formarea comportamentului "sănătos,, la pacienți.	Factori de risc pentru sănătate. Etapele pentru schimbarea comportamentală. Evaluarea comportamentului pentru schimbare. Elemente de psihoterapie.

V. COMPETENȚE PROFESIONALE (SPECIFICE (CS) ȘI TRANSVERSALE (CT)) ȘI FINALITĂȚI DE STUDIU

COMPETENȚE PROFESIONALE (SPECIFICE) (CS)

CP 6. Aplicarea principiilor de derulare a procesului de comunicare și comportament asertiv și modelarea unor situații concrete de interacțiune cu pacientul și cu echipa terapeutică.

COMPETENȚE TRANSVERSALE(CT)

CT1. Aplicarea regulilor de muncă riguroasă și eficientă, manifestarea unei atitudini responsabile față de domeniul științific și didactic, pentru valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în situații specifice, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională;

CT2. Asigurarea desfășurării eficiente și implicarea eficace în activitățile organizate în echipă.

FINALITĂȚI DE STUDIU

La finalizarea studierii unității de curs studentul va fi capabil:

- Să aplice capacitatea de conduită asertivă în relația medic-pacient, cu scopul de a contribui la formarea unui comportament "sănătos".
- Să modeleze situații concrete de comportament cu pacientul și cu echipa terapeutică.
- Să poată identifica principalele tipuri de comportament defectuos întâlnit în relația medic-pacient;
- Sa formuleze decizii optime în acordarea ajutorului pacienților dificili, sau pacienților cu tulburări de personalitate;
- Să aplice diverse modalități de susținere psihologică și morală a diferitor tipuri de pacienți.
- Să cunoască calitățile și comportamentul optim pentru profesarea cu succes în domeniul medicinei practice.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 7/8

VII. LUCRUL INDIVIDUAL AL STUDENTULUI

Nr.	Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
1.	Lucrul cu cartea și TIC	Lucrul sistematic în bibliotecă și mediatecă. Explorarea surselor electronice actuale referitor la tema pusă în discuție	1. Calitatea judecăților formate, gândirea logică, flexibilitatea. 2. Calitatea sistematizării materialului informațional obținut prin activitate proprie.	Pe parcursul semestrului
2.	Referat	Analiza surselor relevante la tema referatului. Analiza, sistematizarea și sinteza informației la tema propusă. Alcătuirea referatului în conformitate cu cerințele în vigoare și prezentarea lui la catedră.	1. Calitatea sistematizării și analizei materialului informațional obținut prin activitate proprie. 2. Concordanța informației cu tema propusă.	Pe parcursul semestrului
3.	Studiul de caz	Alegerea și descrierea studiului de caz. Analiza cauzelor problemelor apărute în studiul de caz. Prognosticul cazului cercetat. Deducerea rezultatului scontat al cazului.	1. Analiza, sinteza, generalizarea datelor obținute prin investigare proprie. 2. Formarea unui algoritm de cunoaștere în baza concluziilor obținute.	Pe parcursul semestrului

VIII. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Metode de predare și învățare utilizate

La predarea disciplinei **Psihologia comportamentului uman** sunt folosite diferite metode și procedee didactice, orientate spre însușirea eficientă și atingerea obiectivelor procesului didactic. În cadrul lecțiilor teoretice sunt utilizate metode tradiționale și moderne (explicația, jocul de rol, studiul de caz, problematizarea). În cadrul lucrărilor practice sunt utilizate forme de activitate individuală, frontală, în grup.

Metode de învățare recomandate

- **Observația** - Identificarea elementelor caracteristice unor structuri sau fenomenelor sociale, descrierea acestor elemente sau fenomene.
- **Jocul de rol** - Învățare active, bazată pe explorarea experienței participanților, oferindu-le un scenariu în care fiecare persoană are un anumit rol de jucat. Elementul principal al acesteia este discuția și învățarea mai mult din propria experiență și din a celorlalți.

Strategii/tehnologii didactice aplicate (specifice disciplinei);

„Brainstorming”; Debriefarea; „Controversa constructivă”; „Cercul”; „Studiul de caz”; „Mozaic”; „Gândește-Perechi-Prezintă”; „Portofoliu”, „Interviul în trei trepte”, „Proiectul de grup”.

- **Metode de evaluare (inclusiv cu indicarea modalității de calcul a notei finale).**

✓ **Curentă:** control frontal sau/și individual prin:

- analiza studiilor de caz
- realizarea unor jocuri de rol la subiectele discutate.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ

Redacția:

Data:

20.09.2017

Pag. 8/8

- lucrări de control – 2.

✓ **Finală:** colocviu.

IX. BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ

A. Obligatorie:

1. Cosman D., *Psihologie medicală*, București, Ed. Polirom, 2010.
2. Ețco C., Moroșanu M., Goma L., *Comunicarea pentru schimbarea comportamentului*, Chișinău, 2008.
3. Ciorbea Iu. *Personalitatea psihoterapeutului și procesul terapeutic*. Ps. clinică și Psihoterapie. Iași: Polirom, 2010, 411 p.
4. Baban A. *Stres și Personalitate*. Iași: Editura Presa Universitară Clujeană, 2000. 231 p.
5. Enăchescu C. *Tratat de igienă mintală*. Iași: Polirom, 2004. 408 p.
6. Goleman, D. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche Publishing, 2001, 424 p.
7. Popa-Velea O., *Științele comportamentului uman. Aplicații în medicină*, Editura TREI, București, 2010.

B. Suplimentară:

1. Ețco C., Cernitanu M., Fornea Iu., ș.a. *Psihologia medicală. Suport de curs*. Chișinău. Editura Infomedica, 2013.
2. Kohlrieser G. *Soluționarea conflictelor și creșterea performanței: metode bazate pe negocierea de ostatici*. Iași: Polirom, 2007, 389 p.
3. David D. *Psihologie clinică și psihoterapie*. Iași: Polirom, 2006, 323 p.
4. Эрман П. *Психология эмоций. Я знаю что ты чувствуешь*. СПб.: Питер, 2010. 334 с.
5. Райгородский, Д.Я. *Психология и психоанализ характера*. Хрестоматия по психологии и типологии характеров. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2002. 640 с.
6. Ильин, Е.П. *Эмоции и чувства*. СПб.: Питер, 2001. 752 с.
7. Râșcanu R. *Psihologie și comunicare*. <http://ebooks.unibuc.ro/psihologie/rascanu/4.htm>